aan komt. Kijk, ik heb er al eens een lijstje van gemaakt, met de prijzen. Je vader brengt altijd veel te weinig geld mee. Hij gaat veel te gauw naar de markt en daar willen ze alles goedkoop hebben. 't Is zulk mooi fruit."
„Ik ga wel aan de huizen," zei Mario. „Kom nou, Mariëtta, we moeten opschieten."
De ezel was al veel dichterbij gekomen. De jongen dreef het dier nu zachtjes naar de kar toe en het liet zich gewillig inspannen. Zijn moeder reikte hem het lijstje toe.
„Hier, doe je best. Ik wil wel meegaan, maar ik ga liever terug. Om . . . om je vader."
„Ik red me wel," zei Mario.
De jongen begreep op dat ogenblik vele dingen. Bovenal begreep hij dat hij moest tonen flink te kunnen zijn. Een zoon, waar zijn moeder wat aan had. En zijn vader ook.
„Ik red me heus wel," herhaalde hij.
„Je moet maar niet boos op hem zijn." Zijn moeders stem was zacht. „Hij is veel beter dan hij dikwijls lijkt. Hij houdt van je. Hij . . . hij is zo geworden na het sterven van onze kleine Valentia."
„Ik ben niet boos," zei Mario. Hij had het lijstje staan lezen en stak het in zijn broekzak. „Dan gaan we nou maar. Addio, moeder. Allee, Mariëtta, hort! Vooruit! Ik zal mijn best doen, addio! A rivederci!" (= tot weerziens!)
Ze stond hem nog even na te kijken. Haar lippen prevelden een gebed. Toen liep ze rustig terug naar huis en begon koffie te malen.

Toen Mario die namiddag thuiskwam, rammelde hij van de honger. Maar vóór hij op zijn pannetje met dikke groentensoep aanviel, trok hij een dikke knoedel uit zijn zak. In zijn bonte zakdoek had hij zijn geld geknoopt. Hij schoof het zijn vader toe.
„Asjeblieft, vader, de kar is helemaal leeg."
„Nogal glad! Wou je soms met een volle kar terugkomen?" De man knoopte de zakdoek los.
„Dekselse aap!" riep hij uit. „Zovéél heb ik er nooit voor gemaakt! Hoe heb je dat gedaan?"
Mario grinnikte tegen zijn moeder. „Gewoon," zei hij, „met een mooi praatje en een appeltje toe voor de kleine kinderen. Dat vonden de vrou-

wen leuk. Ik heb vandaag wel honderd keer gezegd, dat mijn vader de beste fruitkweker van heel Italië is. Dan kan je wat duurder zijn, hè, en ze willen het tòch hebben."
„En 't is wáár ook," zei zijn moeder.
Zijn vader streek met de hand over zijn ogen.
„Ik zou best drié keer in de week kunnen gaan," zei Mario, „om de andere dag."
„En ik dan?" vroeg zijn vader.
„Dan hoeft ù natuurlijk niét!"
„Laten we 't maar eens proberen," zei zijn moeder.
„Minder granaten en méér citroenen," zei Mario zakelijk. „Ik kwam citroenen te kort."
„Heb je ook lopen fluiten?" vroeg zijn vader.
„Nou en òf! Dan loopt Mariëtta veel harder, vader, echt waar. Fluiten, en bellen. Tingeling-ting-ting! Dan komen ze uit hun huizen lopen en ze lachen."
„Ik heb die bel nooit gebruikt. Nou, fluit dan voortaan die andere dagen in de tuinen ook maar. Je moeder houdt er van."
Toen begon Mario aan zijn tweede pannetje soep. Ze had hem nog nooit zo goed gesmaakt. En het was onder het eten daarvan, dat er een gedachte in hem opkwam. Méér dan een gedachte: een plàn. Het kwam door iets, dat hij in de stad had gezien.
Het was eerst nog een vaag plan. Maar in de weken die volgden, werd het hoe langer hoe helderder in hem. En eindelijk, op de 20e december, wist hij precies wat hij zou doen.

Toen zijn moeder die middag de grote schuur in kwam, omdat ze een wasteil nodig had, bleef ze verwonderd staan.
„Wat doe jij nou?" vroeg ze.
Mario keek niet op van zijn werk. „Ik maak een kerstboompje," zei hij, „dat zet ik morgen op de wagen." Hij nam een paar mandarijntjes en hing die tussen de takken van een mooi gevormde kleine cypres, die hij achter in de tuinen had uitgegraven en in een bakje gezet. Er hingen al rode appeltjes en allerlei kleine glinsterende zakjes in. Hij nam nu een handvol noten en rolde die door goudstofpoeder.
„Maar dat doen we hier niet, kind!"

https://achterderug.nl

„Nee," zei Mario. „Maar in andere plaatsen wel. En in onze stad ook wel. Die zien er een beetje anders uit, maar dat hindert niet. Toen ik de eerste keer met de wagen ging, heb ik er al een plaat van gezien in een winkel. En we hebben er op school wel van gelezen."
„En voor wie is-ie dan?"
„Dat . . . dat weet ik nog niet."
„Voor jezelf?"
„Nee." Zou hij alles vertellen, wat hij ging doen? Nee, maar niet. Liever als hij terugkwam morgen.
„Wat zit er in die zakjes?"
„O, hazelnoten en rozijnen en vijgen en paranoten. Van alles."
Zijn moeder had geen tijd meer, haar werk wachtte. Ze pakte de teil, wierp nog een blik achterom en ging weg. Mario werkte ijverig door. Toen het boompje naar zijn zin klaar was, pakte hij al zijn kistjes en manden vol fruit en begon de kar op te laden. Midden in, op een verhoging, stond het boompje. Het was een alleraardigst gezicht. Voorzichtig gooide hij over alles heen een zeil. Al was vader de laatste tijd veel aardiger, hij moest dit toch maar niet van te voren zien, vond Mario. Als hij morgen terugkwam, met een lege wagen en zonder boompje, zou hij al de lire's uit zijn spaarpot bij het geld doen. Dan kwam vader er niet zoveel aan te kort.
De volgende morgen vroeg ging hij. De kar was zwaar. Zijn moeder stond hem na te kijken, met een glimlach om haar mond. Hij moest Mariëtta helpen en duwde de wagen. Halverwege de stad bleef hij, zoals hij altijd deed, even stilstaan bij het Mariabeeldje dat daar stond, in een nis aan de kant van de weg. Maria droeg haar kindje op de arm. De kleine Jezus strekte zijn armpjes uit en lachte stil. Onwillekeurig knikte Mario tegen het kindje. „Ik ga naar de stad," zei hij. Hij wou eerst nog meer zeggen, maar het hoefde niet. Hij had opeens het gevoel dat Maria en de kleine Jezus wel wisten wat hij van plan was.
In de stad ging hij een andere weg dan gewoonlijk. Niet de brede straten, niet langs de grote huizen. Hij zocht de kleine smalle straatjes, waar hij haast nooit wat verkopen kon, omdat het goedkoopste fruit de moeders, die hiër woonden, nog te duur was. Maar vandáág!
Op het kleine ronde pleintje, waar veel van die straatjes op uitkwamen, ging Mario staan. Er dromden dadelijk kinderen om hem heen, die nieuwsgierig en verbaasd naar het mooie boompje staarden. Mario luidde zijn

https://achterderug.nl

bel en riep: „Vandaag gratis fruit voor alle kleine kinderen! Vandaag gratis fruit voor alle kleine kinderen! Om der wille van de geboorte in Bethlehem! Vandaag gratis fruit . . . !" en hij reikte ieder kind twee vruchten toe. Tegelijkertijd keek hij scherp toe. Want had hij zich niet voorgenomen het boompje te geven aan het liefste kind dat bij zijn wagen komen zou?
Het ging als een lopend vuurtje rond. Uit de kleine huisjes renden ze aan. De bellenjongen! De bellenjongen geeft gratis fruit! Omdat het haast Kerstmis is! Hier! Mij ook! Ik ook! Ik heb nog niets!
Mario gaf, en gaf, en gaf, en keek ze één voor één scherp aan. Soms dacht hij: „Dié!" Maar dan zag hij weer, hoe juist dit kind een kleinere opzij duwde en er niet om gaf dat het viel. Een ander probeerde twee keer wat te krijgen. Een derde wou zelf in de kisten graaien. Een vierde drong zich wild en vloekend door de anderen heen. Een vijfde wou er vandoor gaan met de bel. Naar het mooie boompje keken ze niet meer, het was niets dan begerigheid wat hij zag. En toen na verloop van tijd alle kistjes en manden leeg waren, stond het boompje eenzaam op de wagen — Mario had geen enkel kind lief genoeg gevonden om het eraan te geven. Een beetje triest zette hij Mariëtta aan tot lopen. Hij moest nu maar naar huis gaan. 't Was toch wel fijn, dat ze allemaal dat fruit hadden gehad, die kinderen die nooit zoiets kregen . . .
Maar Mario floot niet op de terugweg. Hij had het zich änders voorgesteld. Hij had alle kinderen blij, maar één kind strálend blij willen maken. Eén kind dat de liefste zou zijn geweest. Nu moest hij thuis het boompje maar weer aftuigen en het weer in de grond zetten. „Hrrt! Mariëtta! Loop een beetje harder!" Maar het ezeltje vertraagde haar gang, en tenslotte bleef het stilstaan.
Mario keek om zich heen. Nee maar, die Mariëtta toch! Wat een schrander ezeltje was ze! Ze was blijven stilstaan, omdat ze hier altijd even stilstonden, bij het Mariabeeldje en het Jezuskindje in hun nis aan de kant van de weg. De zon viel over Maria's blauwe mantel en het kindje lachte stil. En opééns viel alle teleurstelling van Mario af. Het werd licht binnen in hem. Er waren maar twee dingen die hij denken kon. Het eerste was, dat hijzelf, als hij ook bij die kinderen in de stad had gehoord, precies eender zou hebben gedaan als zij. En het tweede was, dat hij zijn boompje aan het kindje Jezus ging geven.
Hij streelde Mariëtta, omdat ze was blijven stilstaan, en tilde het boompje

van de kar. De appeltjes, de mandarijnen, de zakjes en de noten bengelden zachtjes en vriendelijk heen en weer. Mario deed het hekje van de nis open en zette het boompje aan de voeten van Maria neer.
„Alstublieft," zei hij, „voor het kindje. Omdat het de liefste is van ons allemaal." Toen sloot hij het hekje weer. Mariëtta begon vanzelf weer te lopen. Mario sprong op de lege kar en floot. Een half uur later was hij thuis.
„De kar leeg?" vroeg zijn vader.
„Ja, maar ik heb vandaag alles weggegeven, omdat het Kerstmis wordt. In de kleine straatjes. Ik zal u mijn spaarpot geven."
Zijn vaders lippen knepen zich samen en zijn handen balden zich tot vuisten. Heel even maar. Toen ontspanden ze zich weer.
„Zo?" zei hij, „zul je mij je spaarpot geven? Maar niet meer dan de helft ervan, versta je. We zijn toch tegenwoordig de firma Astugo en zoon, waar of niet?"
Op dat ogenblik wist Mario met grote zekerheid, dat hij, hoe oud hij ook worden zou, deze dag van vandaag nóóit zou vergeten.

https://achterderug.nl

Kerstmis in de haven van Cadiz

AN RUTGERS VAN DER LOEFF-BASENAU

Judy werd wakker met een vreemd gevoel. Het duurde even voordat ze wist waardoor het kwam.
„We liggen stil, we liggen stil!" juichte ze opeens en zij gooide haar magere beentjes over de rand van haar smalle scheepskooi.
Op haar blote voeten stond zij nog even doodstil, een beetje voorover gebogen alsof zij naar iets luisterde. Zij kon het bijna niet geloven, maar het was waar! De „Elizabeth" lág stil. Zij rolde niet en stampte niet, zij wiegde zelfs niet op een zachte deining, er kraakte nergens iets in haar houten wanden, er ratelde geen ketting, er renden geen vlugge voeten op dek.
Alleen de meeuwen schreeuwden. Als donkere schaduwen vlogen ze voorbij de patrijspoort van Judy's hut. De vorige avond was de zee nog ruw, de wind floot in het want en zij had van haar vader de patrijspoort moeten sluiten. Vader had er niets van gezegd dat ze dicht bij land waren. Vader zei helemáál niets tegenwoordig. Het was moeilijk met vader te leven sinds moeder dood was.
Judy had een smal, bleek gezichtje, het was niet gebruind zoals dat van de anderen aan boord, ook al voer zij nu al ruim drie maanden aan boord van de „Elizabeth". Zij mocht van haar vader alleen onder geleide van hem of van de 1ste of 2de officier aan dek komen, maar geen van de drie had ooit tijd voor haar. Daarom zat zij altijd maar te lezen of haar lessen te leren aan de grote groene tafel in de kajuit, onder het rek met alle glazen die voortdurend zachtjes rinkelden. Vader had wél tijd haar lessen te overhoren en hij was er verschrikkelijk streng mee, veel strenger dan de schooljuffrouw thuis in Newcastle, Maine.
Judy mocht nooit met de matrozen spreken, Judy mocht nooit in het vooronder komen, Judy mocht nooit in een van de masten klimmen, terwijl thuis in het bos achter het grote weiland toch geen boom haar hoog genoeg

https://achterderug.nl

was geweest. En toén had vader altijd alles goed gevonden, wanneer hij thuis was tussen zijn zeereizen in. Het leven was eigenlijk verschrikkelijk prettig geweest, totdat die dag was gekomen waarop kapitein Bradley had aangekondigd dat hij op de volgende reis zijn vrouw wilde meenemen. Hij kon niet zo lang buiten haar. Dat kon Judy zich wel voorstellen, maar als vader moeder meenam, moest zij het immers zonder moeder stellen? En moeder, haar mooie, zachte moeder aan boord van dat grote houten zeilschip, op de woeste zee, maanden lang tussen de werelddelen zwervend, in storm en nacht en ontij, dat kon zij zich niet voorstellen.

„Het is niks voor moeder," had Judy, die toen nog maar acht was, tegen haar vader gezegd. Zijn kleine blauwe ogen hadden haar alleen maar even aangekeken en alle rimpels van zijn bruin gezicht hadden een beetje vreemd getrokken.

„Je moet het goedvinden, Judy," had hij gezegd. „Ik kan niet meer zo lang zonder haar. Dat kunnen kleine meisjes niet begrijpen."

Judy was geschrokken van de pijn in zijn gezicht. Het zou dus wel nodig zijn.

„Bovendien," had Vader gezegd, „jij bent nu langzamerhand zo'n groot meisje geworden dat je het ook wel eens zonder moeder kunt stellen. Tante Adeline en oom Howard zullen het je op hun farm heel goed geven en je kunt de afstand naar school nog best lopen, zodat je niet óók nog van school hoeft veranderen."

Toen waren er zes maanden voorbij gegaan; Judy was inmiddels negen jaar geworden, er waren drie kalveren geboren en zij was op partij gevraagd bij Susy Hotchkiss en tante Adeline had haar daarvoor de mooiste jurk cadeau gegeven die zij ooit had gehad. Een witte jurk was het, met kantjes en borduursels en volannetjes, en als je hem aan had, was het net alsof je een vlinder was die wilde dansen.

Toen was er op een dag het bericht gekomen dat de „Elizabeth" de thuishaven weer zou binnenvallen. Judy verheugde zich zo verschrikkelijk, dat haar hart er pijn van deed, en tante Adeline vond het goed dat zij voor vaders en moeders thuiskomst haar mooie witte jurk zou aantrekken, omdat het nóg feestelijker was dan de partij van Susy Hotchkiss, ook al was die tien jaar geworden.

En toen — nee, hoe minder zij er aan terugdacht hoe beter, want zij had het gevoel dat er een lange, lange tijd was geweest dat de hele wereld zwart

https://achterderug.nl

was geworden met geen enkel gaatje voor een beetje licht er in. Vader was thuis gekomen zonder moeder. Moeder had de zee niet goed kunnen verdragen, zij was ziek geworden en gestorven. Ergens in het blauwe water tussen de eilanden van de Indische archipel hadden ze haar in een stuk zeildoek gewikkeld en het graf van een zeeman gegeven.
„In het water, vader?" had Judy geschrokken gevraagd.
Hij had haar weer aangekeken met een gezicht dat nog veel pijnlijker was vertrokken dan toen hij haar had gezegd dat hij moeder mee op reis zou nemen omdat hij niet meer zo lang buiten haar kon. En hij had niets gezegd. Sinds die verschrikkelijke dag van zijn thuiskomst, alléén aan boord van de „Elizabeth", had hij bijna nooit meer iets gezegd, in elk geval nooit meer dingen die niet echt nodig waren. Hij kon wel zeggen: „Judy, nu ga jij met me mee op reis." En: „Judy, eet je bord leeg." „Judy, kom hier." „Judy, wanneer won generaal Lee de veldslag bij . . . ?" En „Judy, die som is fout."
Eergisteren nog had zij een som fout gemaakt. Er waren twee maaiers die samen een veld moesten maaien en de een werkte twee maal zo hard als de ander. Na drie uur was er nog een derde maaier bij gekomen om te helpen en die werkte weer twee maal zo hard als de een. In hoeveel tijd . . . ? Natuúrlijk had ze 'm fout. Zij had zo'n verschrikkelijk heimwee naar het weiland thuis gekregen, ze had gedacht aan de boterbloemen en aan de witte madeliefjes, en aan de was die er elke maandag op werd uitgespreid en zo lekker rook. En toen ze goed aan het huilen was van heimwee en verlangen naar huis, dacht zij ook nog aan de schommel en aan bloeiende seringen tegen de wit geschilderde voordeur van hun oude huis en aan het witte houten kerktorentje op de heuvel boven de zee. En toen — ja het was misschien een zonde om er aan te denken, maar zij had opeens aan haar nieuwe witte jurk gedacht en hoewel zij helemaal geen ijdel meisje was, haatte zij plotseling haar dikke, prikkerige scheepstrui, en zij háátte haar duffelse jekker, stijf en donkerblauw, die zij altijd helemaal tot boven aan toe moest dichtknopen als zij even aan dek kwam. En het had niets, helemaal niets geholpen dat zij zich had voorgehouden dat thuis in Newcastle helemaal geen seringen bloeiden op 't ogenblik en dat de duisternis al vroeg op de middag inviel, veel eerder dan waar zij nu waren, en dat het er waarschijnlijk stormde en regende of sneeuwde en dat er ook nergens groen grasland was dat nodig gemaaid moest worden door drie mannen en dat

https://achterderug.nl

dus die hele huilbui om die som aanstellerij en onzin was.
„Die som is fout," zei vader die avond. „En wat zijn dat voor vlekken op je schrift? Je moet die bladzij overschrijven. Je moet netjes leren werken, anders kun je van de zomer je examen voor de volgende klas niet doen."
Dat waren een heleboel woorden in vaders mond. Zij had hem aangekeken en opeens had zij geweten waarvoor hij bang was. Als zij zou zakken, zou zij misschien niet meer mee mogen op de volgende reis. Dan moest hij weer alleen varen.
„Maar wat héeft hij aan me?" dacht zij opstandig. „Hij heeft bijna nooit tijd voor me. Ik *wil* zakken en dan kan ik weer thuisblijven."
En toen had zij die som overgemaakt, zij had op haar lippen gebeten en hij was goed geworden. Maar ik wil tóch zakken, had zij gedacht, ik haat mijn dikke trui en m'n jekker en de zee en alle harde wind en het schip waarop mijn moeder is doodgegaan.
Dat laatste was eigenlijk de hoofdzaak, hoewel zij probeerde er zo weinig mogelijk aan te denken. Vroeger was zij trots geweest op de „Elizabeth". „Mijn vader is kapitein op de mooiste zeilbark van de hele Maine-kust," had zij altijd gezegd. De grote mensen zeiden het immers zelf.
Maar nu was zij bang voor het schip geworden, niet om het donderend geklapper van de zeilen, niet om het fluitend gieren van de wind in het tuig, maar om het eeuwige kraken van de wanden en binten, om het geheimzinnig geknaag van de ratten in de nacht, om het slingeren en stampen dat haar moeder niet had kunnen verdragen. En misschien ook om het akelige, muffe, ingeblikte voedsel, de harde scheepsbeschuit, het zoute spek . . .
Misschien, misschien, als dit werkelijk een haven was waarin ze lagen, als zij zich niet tóch vergiste . . . misschien konden ze dan wel verse vruchten kopen en groenten. Misschien mooie, glimmend rode appels, want het zou morgen Kerstmis zijn. Het stond op de kalender, ook al wilde vader er niets aan doen. Vader wilde nooit meer iets vieren. Zelfs zijn eigen verjaardag niet. En de das die zij toen voor hem gebreid had, had hij weggestopt in een la.
Judy's gezichtje was niet alleen mager en bleek, maar het was ook een beetje bitter. Zij had voor een klein meisje, eenzaam tussen al die mannen aan boord, geen vrolijk, gemakkelijk leven. Alleen Ellis — Ellis, de timmerman, was haar enige troost. Hij was oud en zijn benen waren krom en

https://achterderug.nl

zijn ogen traanden, maar in zijn werkplaats op het middendek kon zij soms uren lang op een krukje zitten en het gezellig hebben. Het rook er lekker naar teer en verse houtkrullen, naar verf en vernis. Hij zei dat ze hem deed denken aan zijn kleindochtertje op de wal, en soms kneep hij haar in haar wang en dan voelde zij zich helemaal warm worden. Vader kneep nooit meer in haar wang. Het enige wat vader nog wel eens deed, dat was haar hand vasthouden 's avonds, wanneer zij in bed lag en eigenlijk wel wilde slapen. Dan zat hij maar op de rand van haar kooi, een beetje gebogen en zwijgend en hield haar hand vast. Zij wist bijna zeker dat hij aan moeder dacht. Maar hij sprak nooit over haar. Nooit één woord. Het was alsof vader had vergeten dat een mens zijn tong had gekregen om te spreken.

„Het verdriet vreet de kapitein z'n hart weg," had zij de zeilmaker tegen Ellis horen zeggen. En Ellis had geknikt, maar niets geantwoord.

Wat kun je gek veel denken in een paar minuten, dacht Judy, terwijl zij in haar kleren schoot. Maar zij dacht er *niet* aan haar gezicht en handen te wassen in haar kleine tinnen waskom, voordat zij naar dek rende om te zien waar ze waren.

En toen — *toen zag zij het!* Zó overweldigd werd zij door de verblindende witheid van die vreemde, grote stad daar op de rotsen dat zij zich sprakeloos voelde worden. Stil sloop zij naar haar vader die aan de reling stond te kijken en voorzichtig schoof zij haar kleine hand in de zijne.

Samen stonden ze zwijgend te kijken naar die stad die Cadiz heette, maar dat hoorde Judy pas later van Ellis. Ze keken naar de hoge witte muur die rondom de stad was gebouwd en die de zee tegenhield, ze keken naar de witte torens en minaretten die omhoog rezen, naar de wirwar van huizen, hoger en hoger op de rotsen gebouwd, en alles leek stralend wit in het licht van de zon, onder een helder blauwe hemel. Het leek een droomstad waarin iedereen sliep en die door een uitgestoken hand tot ver in zee werd gehouden, met de wijde haven in een windstille kom tussen veilige muren. Na al deze maanden van ruw weer op zee lag deze stralend lichte stad hier als een symbool van rust en veiligheid in een voor Judy veel te dreigende en kolossale wereld. Het was alsof deze stille haven haar pijnlijk kloppend hart in watten pakte en tot rust bracht. De „Elizabeth" kraakte en kreunde niet, er was geen gebonk van hout en ijzer te horen, geen geklapper van canvas en touw, niets van al dat onophoudelijk en veel-

soortig rumoer van een oude barkas die door de wereldzeeën zijn smalle weg zoekt.
Judy's vermoeide kleine geest en verlangende ogen zagen in Cadiz een visioen van puur licht en heerlijkheid, een soort voorportaal van de hemel met muren en straten van goud en edelstenen. Dit is mijn kerstcadeau, dacht zij, ik hoef niets anders meer te hebben, *dit is mijn kerstcadeau.*
„Zó ongeveer ziet het er misschien bij moeder uit," zei ze met een heel schuw stemmetje naar omhoog. Maar toen liet vader haar hand los en ze stond alleen.
Later op de dag kwamen er onder rode zeilen kleine bootjes aangevaren die sinaasappels en grapefruits en ananassen verkochten. En gelukkig ook rode appelen. Ellis kocht een hele zak vol rode appelen voor haar. „En vanavond kom je een beetje Kerstavond vieren in mijn werkplaats," zei hij zacht, terwijl hij zijn grijze krullenkop krabde.
Judy verliet de hele dag de reling niet. Niets kon haar visioen van die morgen bederven. Niet het langzaam wegstervend licht, niet de wetenschap dat de eigen matrozen van de „Elizabeth" door grauwe bochtige straatjes gingen slieren en hun zuur verdiende geld gingen kapot maken op een manier waar de oude Ellis zijn hoofd over schudde. Ook Ellis trachtte haar droom te verstoren:
„Cadiz is een oude zondige stad, Judy. Héél oud. Koning Salomo kwam hier al handeldrijven om ivoren en gouden geschenken te kopen voor zijn zevenhonderd vrouwen. En Hannibal is hier ook geweest — hij heeft hier al zijn mannen en zijn olifanten bijeengebracht voordat hij de Alpen overstak en tegen Rome optrok. En de Romeinen zelf — die hebben hier een muur gebouwd. De Romeinen waren knap in het muren bouwen. Ik weet niet hoé veel ze er wel hebben gebouwd, óveral in de wereld. Hier in Cadiz leefden ze graag, ze hielden van weelde en zonde en van veel te lekker eten. En omdat het hier zo dwaas en zondig toeging, heeft de Heer toen de hele stad vernietigd. De Moren zijn gekomen en hebben alles platgebrand en geplunderd. En de Moren hebben die witte heidense toren gebouwd die je daar ziet en ze hebben geprobeerd alle Christenen te verjagen. O, er is machtig veel gebeurd in deze oude stad en op de voorportalen der hemelen lijkt ze helemaal niet. Geloof dát maar van je oude Ellis. Ik zal je wat vertellen," en hij deed alsof het iets erg bijzonders was dat hij zelf had uitgevonden, „het klimaat heeft een grote invloed op

https://achterderug.nl

mensen en kinderen en té veel zon en warmte is even kwaad voor ze als te veel mist en kou."
Kon er dan ooit ergens in de wereld te veel zon zijn, vroeg Judy zich af, terwijl Ellis hoorbaar aan zijn oude pijp zoog. Zonder zon zou die mooie stad niet zo wit kunnen schitteren onder de blauwe hemel en zonder zon konden al die torens niet zo glinsteren. Was het dan slecht om warm te zijn en pret te maken en zo nu en dan eens erg lekker te eten?
Judy zuchtte. Het zou Kerstavond zijn en er zou helemaal niets bijzonders gebeuren. Nooit, nooit, nooit in haar leven zou ze meer feest mogen vieren en blij kunnen zijn.
„Vader wil niets!" zei ze opeens tegen Ellis. Ellis wist het wel, maar Judy had er nog nooit met hem over gesproken. „Vroeger met moeder waren er zoveel prettige dingen en nu is er helemaal niets leuks meer."
De oude Ellis fronste zijn zware wenkbrauwen.
„Je vader is een arme, arme man, Judy," zei hij een beetje streng. „Je moest hem helpen." Maar toen voegde hij er vriendelijker achter aan: „Je helpt hem al door hier aan boord te zijn."
Judy zweeg. Zij schaamde zich en zij wist waarom; zij was blij toen Ellis zijn pijp tegen de reling ging uitkloppen. Toen hij terugkwam, was zij verdwenen.

Het lichtende visioen van de witte stad had in Judy iets losgemaakt. Zij had het gevoel dat er iets met haar gebeurd was, dat zij stukken ouder was geworden en iets had beleefd wat de andere kinderen thuis nooit zouden beleven — iets dat groter en lichter en mooier was *juist* na al die donkere moeilijke maanden op zee. Het gaf haar een intens warm, blij en veilig gevoel dat zoiets mogelijk was en zij wist dat niemand dit haar kon afnemen, zelfs vader niet, die haar alleen liet staan. Duidelijker dan op het ogenblik dat hij wegliep, eenzaam en met gebogen hoofd, voelde zij dat zij nu groter was dan „alleen maar een kind". Maar wat moest zij doen? En nu zei Ellis dat zij haar vader moest helpen, want dat hij een arme, arme man was. Maar om haar vader te helpen was zij toch nog te klein. Zij kon alleen maar bij hem blijven. En toen schoot er met een akelig soort pijn iets door haar heen: ik moet mijn best doen niet te zakken voor de volgende klas. Als ik slaag, kan ik aan boord blijven.
Zij rende naar beneden, naar haar hut en gooide zich op haar kooi. Zij

https://achterderug.nl

stootte haar schenen, maar zij voelde het niet. Zij beet in haar kussen en stompte tegen de houten wand onder de patrijspoort. Blijven varen, dat betekende: weg weilanden met madeliefjes en boterbloemen, weg schommel en seringenstruiken en witte was op groen gras, weg alle veilige vriendelijkheid van een leven *thuis*.
Maar op zee was ook een soort veiligheid, een ander soort veiligheid: de met groen laken overtrokken tafel in de kajuit, de werkplaats van Ellis, zelfs vaders hand wanneer zij 's avonds in bed lag — en nu dit laatste, dit grote, nieuw ontdekte: dat zij nu wist dat er zulke heerlijke dingen bestonden als die witte stad die Cadiz heette.
„Misschien ziet het voorportaal van de hemel er tóch wel zo uit," fluisterde zij opeens. „Ellis weet ook niet alles, al verbeeldt hij zich wel veel."

Die avond — het was immers Kerstavond — had de oude Ellis het een beetje feestelijk gemaakt in zijn werkplaats. Hij had groene slingers opgehangen en een schaal rode appels op tafel gezet met kaarsjes eromheen. En hij had een fluitje, dat hij voor haar had gesneden, in een mooi papiertje gepakt en naast de schaal gelegd. Daarna was hij gaan zitten wachten. Maar het duurde lang eer Judy kwam.
Eindelijk ging Ellis kijken. Op kousevoeten liep hij over de dekplanken en voordat hij het trapje af wilde gaan, keek hij door de glazen koekoek boven de kajuitstafel. En toen zag hij iets waar hij lang naar bleef staan kijken, ook al schaamde hij zich een beetje. Hij zag voor de kale tafel met niets feestelijks erop de kapitein zitten met Judy naast zich, zij hield zijn hand vast en zij aaide hem met haar andere hand over zijn donkerblauwe lakense mouw. De kapitein huilde en dat had Ellis hem nog nooit zien doen, ook niet op de dag dat hij zijn vrouw een graf in de golven had gegeven. Judy veegde voorzichtig zijn gezicht af met een grote witte zakdoek en zij zag ernaar uit dat zij van plan was hem nooit in de steek te laten.
„Dat is goed zo," fluisterde de oude Ellis tegen zichzelf. „Dat is best zo. Beter dan dat ze bij de timmerman haar toevlucht komt zoeken en als een klein kind haar pakje komt halen."
Hij sloop terug op zijn oude kromme benen en nadat hij de groene slingers had weggehaald, at hij in eenzaamheid een rode appel op, maar hij was helemaal niet treurig. „Het is een beste Kerstavond," zei hij tegen zichzelf. „Judy heeft er eindelijk iets van begrepen. De kapitein zal een goeie doch-

https://achterderug.nl

ter aan 'r krijgen. En de hemel houde haar langer in leven dan haar moeder. Amen." En toen ging de oude Ellis met een tevreden gevoel naar kooi.

De volgende morgen las tot aller verbazing kapitein Bradley aan zijn mannen het Kerstevangelie voor, net als vorige jaren. Niemand had het verwacht, want iedereen wist hoe somber en ongelovig de kapitein was geworden na de dood van zijn vrouw. Geen zondagsdienst had hij meer gehouden sindsdien en nu opeens deze Kerstwijding. Bovendien liet hij tabak uitdelen.
De oude scheepstimmerman zat erbij met een gezicht alsof hij van niets wist, en kleine Judy zat fier op de voorste rij, tussen de eerste en tweede officier en keek haar vader onafgebroken aan. En maar héél even dacht zij aan haar witte jurk en aan de kerstboom thuis waar op deze dag vrolijke kinderen omheen zouden dansen.
Toen haar vader kwam bij: „Vreest niet, want ziet, ik verkondig U grote blijdschap die al den volke wezen zal" hoorde zij hem de woorden heel langzaam en duidelijk zeggen. „Vreest niet, want ziet, ik verkondig U grote blijdschap . . ." Haar vader was bang geweest en hij had de blijdschap gemist, net als zij — dat wist zij sinds gisterenavond. „Vreest niet!" Nee, zij zou geen donkere maanden op zee meer vrezen sinds zij het lichtende Cadiz had gezien en vader zou misschien ook niet meer bang zijn voor de eenzaamheid, nu hij wist dat zij bij hem zou blijven.
Die avond lichtte de „Elizabeth" het anker. De zeilen werden gezet juist toen de grote vuurtoren van San Sebastian zijn licht begon uit te stralen en de vele vaartuigen in de haven hun rode en groene boordlantaarns hadden opgehangen. Terwijl de „Elizabeth" de open oceaan opvoer, zag Judy de vrolijke lichtjes van Cadiz in de schemering hangen als donkere, rijpe vruchten. Maar het visioen vol hemels licht zou voor altijd in haar blijven leven.

https://achterderug.nl

Herberg 'De Rozelaar'

ELISABETH ZERNIKE

Het huis waar Emmy was geboren lag hoog in de bergen, zodat het naar beide kanten uitzicht had in het dal. Maar aan de voorkant was een grote, vlakke weide, een boomgaard en een moestuin. Daar stonden de lange tafels en banken, waar 's zomers de wandelaars wel kwamen rusten en waar ze melk of bier dronken. Emmy's vader en broers zouden het bord wel hebben willen slopen, waarop met ruwe, ongelijke letters geschreven stond: Herberg ‚De Rozelaar' —, maar Emmy wist dat haar moeder, die nu al tien jaar dood was, juist plezier had gehad in de herberg — en ze kon dat ook zo goed begrijpen.

Er waren niet veel wandelaars meer langs de weg, die twee stadjes met elkaar verbond, de meeste mensen kwamen en gingen nu per auto. Maar wie te voet omhoog was geklommen, en het grote witte huis zag liggen, die gunde zich ook de tijd, er een ogenblik te rusten en van het wijde uitzicht te genieten. En Emmy bediende hem graag. De broers zeiden dat ze wel wat beters te doen hadden — er was altijd werk in de stallen en op het land — maar Emmy hield ervan, vreemde mensen te zien. Ze keek naar hun kleren en hun houding, maar het meest naar hun gezicht, hoe ze praatten en lachten. Haar hart klopte een beetje anders dan gewoonlijk, als ze naar hen toeliep, en vroeg wat ze wilden drinken. Soms antwoordden ze: „Limonade," of: „Koffie," en dan moest het meisje zeggen: „Dat hebben wij niet, alleen melk en bier," en soms lachten de vreemden daarom. Dan gebeurde het wel dat Emmy aan haar vader vroeg: „Waarom nemen we niet wat meer in huis voor de mensen?" Maar haar vader antwoordde altijd: „De mensen? Ze moeten tevreden zijn."

En eigenlijk begon Emmy liever niet over deze dingen, want als ze erover praatte, voelde ze zo duidelijk, dat zijzelf *niet* tevreden was. De tafels en banken waren oud en verveloos; als de koeien voor het huis graasden, dan

29-03-2024 Blz 17/19 Rens Strijbos

kon een dame met mooie schoentjes toch eigenlijk niet door het gras lopen. En dan het bord met de naam van hun huis . . . Haar moeder had de letters geschilderd op een ongeschaafde plank, maar zeker had ze bedoeld dat de schilder uit het dorp zou komen om het over te doen. *Haar* bord had maar tijdelijk moeten zijn, en nu stond het er al twintig jaar! En een rozeboom groeide er alleen op moeders graf — waarom niet hier, bij het huis? Tegen die kale witte muur moesten de bloemen opklimmen, donker- en lichtrode rozen. En tussen de bedden in de moestuin moesten dahlia's groeien, en ook nog andere bloemen, viooltjes en margrieten. Maar deze dingen kon ze niet allemaal zeggen, want haar vader gaf weinig antwoord, en Hans en Ewald, de broers, hielden van plagen en noemden haar Roosje, of Emmaflora, als ze over bloemen sprak. Zijzelf praatten liever over het vee en het werk. Ze daalden alleen af naar de stad, als ze iets nodig hadden dat Michel, de postbode, niet kon meebrengen: een stuk gereedschap, of wat eenvoudig huisraad. Ze kwamen nooit uit nieuwsgierigheid hun berg af, om de mensen te zien in hun steedse huizen en ongemerkt naar binnen te gluren. En dan de winkels . . . die hadden voor Emmy nu juist zoveel bekoring! Ze zag daarin van allerlei, dat ze zich graag voorstelde in haar eigen huis. Niet de prachtige glimmende meubelen, de tafels en leunstoelen en kasten, die kon ze zich helemaal niet denken in hun donkere keuken, waar het gezin altijd huisde — maar de kleine dingen: een tafelkleedje en een bloemvaas, een beschilderd presenteerblad en een plaat aan de muur.

Twee kamers waren er op de eerste verdieping, die haar moeder bestemd had voor logé's. De mooie gordijnen, die nu opgevouwen in de kast lagen, hadden er eens voor het raam gehangen — gordijnen die moeder zelf had geknoopt. De bedden waren goed geweest, en zelfs stond er in iedere kamer een wit geschilderde wastafel! Maar de matrassen en dekens waren al lang voor andere bedden gebruikt — in de linkerkamer werd het hooi opgetast, in de rechter stonden de sleden, een gebroken kruiwagen, een kinderstoel; er lag oud paardetuig en een stapel schapevellen, die naar de leerlooier moest. — Er kwam nu zelden of nooit meer een gast. Beneden in het dorp stond immers een hotel, en de postauto's reden van de ene stad naar de andere. „Ons huis is een boerderij," zei Emmy's vader; „het is niet geschikt voor herberg."

Dat had hij lang geleden ook tegen zijn jonge vrouw gezegd, maar die had haar zin doorgedreven. „De vreemdelingen vinden alles goed," had ze ge-

https://achterderug.nl

zegd, „als hun kamer maar schoon is en de lakens van hun bed helder gewassen zijn — en daarvoor kan ik zorgen."
Ze had nog voor veel meer gezorgd. Ze zette kanten stroken aan de lakens, en hing haar mooiste gordijnen voor het raam. — Dat de trap naar de eerste verdieping uitmondde in de karnkamer, dat hinderde niet, zei ze, „de stedelingen snuiven de geur op van melk en gras en denken bij zichzelf: ‚nu zijn we buiten'."
Ja, zolang Emmy's moeder leefde, kon de herberg wel bestaan naast het boerenbedrijf, maar toen ze dood was . . . Toen bleef er voor de man niets anders over dan werken, en de jongens, Hans en Ewald, werden groot en wilden ook werken, liefst op het eigen land. Zo kreeg de vader twee knechts en hij moest wel zijn veestapel uitbreiden, om die sterke jonge kerels tevreden te stellen. Hij kocht een stuk bosgrond, ze velden de bomen, lieten er planken van zagen, en bouwden zelf een nieuwe schuur, een stal. Gasten voor de herberg? — onzin — jonge dieren in het voorjaar, lammeren en geitjes en kalveren, leven genoeg — maar mensen met schone witte handen hadden ze niet nodig.
Toch was er die zomer één gast geweest, een jonge vrouw. Ze was op een middag gekomen en had dadelijk naar boven willen gaan, „om te rusten" zoals ze zei. Maar Emmy had wel moeten antwoorden dat de kamer nog niet klaar was, waarop de vreemdelinge even haar ogen had gesloten en gezegd had: „Goed, ik zal wachten; een half uur?"
Nooit had Emmy zich méér gerept. Ze keerde met een forse zwaai haar matras om, legde schone lakens op het bed, veegde de vloer aan, haalde een van de witte wastafeltjes te voorschijn, en dacht onderwijl aan alle mooie dingen uit de winkels. Nu moest ze een vaas met bloemen op de ronde tafel kunnen zetten, en een kleedje spreiden over het nachtkastje. En dan een plaat hangen aan de muur, een plaat met kleuren — rood en groen, en een zwarte lijst eromheen. Geraniums in rode potten, en dat zachte fluweelgroen van de bladeren. — Een half uur, had de vreemde gezegd. O, Emmy kende zo goed het gebaar, waarmee de stadsmensen op hun polshorloge keken! Het halve uur was bijna om, maar er groeide winde in de heg achter het huis, en ze kon dat kleine bruine melkkannetje nemen, bruin met het wit van de bloemen, dat stond toch ook mooi samen. Ze zou gauw gaan plukken — en ze kon wel dat mooie gordijn over de tafel leggen, het was immers net kant.